

Ræturnar hér liggja mun dýpra

- segir Örvar Gunnarsson sem sneri nýverið heim eftir sex ára sérnám í Bandaríkjunum

■ ■ ■ Hávar Sigurjónsson

Segja má um Örvar Gunnarsson sérfræðing í krabbameinslækningum að hann sé staðfesting þess að nokkur viðsnúningur hafi átt sér stað á Landspítala eftir að lækna gerðu nýjan kjarasamning um síðustu áramót. Örvar er einn þeirra ungu sérfræðimenntuðu lækna sem snúið hafa heim á síðustu mánuðum eftir langt og strangt sérnám erlendis en ein helsta röksemd lækna í kjarabaráttu þeirra var að ungir sérfræðingar fengjust ekki til að flytja heima vegna lakra kjara.

Spennandi og skemmtileg sérgrein

Örvar verður reyndar hálfvandráðalegur þegar þetta ber á góma í samtali okkar og segir að hann hafi alltaf ætlað sér að búa og starfa á Íslandi. Hann útskrifaðist úr læknaeild HÍ vorið 2005 og eftir kandidatsárið hóf hann nám í lyflæknisfræði við lyflækningadeild Landspítala. Hann hélt síðan til Bandaríkjanna í framhaldsnám í almennum lyflækningum við Boston University Medical Center og eftir þrjú ár þar flutti hann sig yfir til Hospital of the University of Pennsylvania og sérhæfði sig í lyflækningum krabbameina í önnur þrjú ár. Hann hóf síðan störf á krabbameinsdeild Landspítala í júní síðastliðnum. Hann segist hafa hneigst smám saman til að velja sérgreinina og krabbameinslækningar séu bæði spennandi og skemmtileg grein.

„Sjúklingarnir eru sannarlega mjög alvarlega veikir flestir en það er afskaplega margt sem hægt er að gera fyrir þá og í krabbameinslækningunum er ekki verið að eyða tímanum í smámuni. Þetta eru oftast alvarlegustu veikindin sem fólk stendur frammi fyrir á lífsleiðinni og það er afskaplega gefandi að hjálpa fólki í gegnum þau eða að lífslokum, eftir því hvernig sjúkdómurinn þróast. Hvert einasta tilfelli er bæði gefandi og lærdómsríkt og þetta er mjög skemmtileg vinna hversu undarlega sem það kann að hljóma.“

Í sérnámi sínu lagði Örvar sérstaka áherslu á meðferð krabbameina í þvagfærum og segir deildina á háskólasjúkrahúsinu í Filadelfíu hafa hvatt til þess. „Ég hafði þó alltaf í huga að ég væri á leiðinni heim til Íslands eftir námið og því væri kostur að hafa breiðari þekkingu. Það er kannski einn mesti munurinn á því að starfa hér heima og á stórra krabbameinsdeild á stóru háskólasjúkrahúsi í Bandaríkjunum. Þar eru sérfræðingar sem fást einungis við eina tegund krabbameina en hér verður maður að geta fengist við fleiri tegundir og það er skemmtilegra en einnig mun erfiðara. Það er einfaldlega erfiðara að vera góður í mörgu en einhverju einu afmörkuðu og ég finn það að ég á eftir að læra svo óendanlega margt ennþá. Þá kemur samstarfsfólkið sér vel sem hefur mikla reynslu og alltaf hægt að leita til með hvaðeina.“

Hér mætist besta þekking tveggja heimsálfa

Hann segir samanburðinn milli háskólasjúkrahússins í Filadelfíu og Landspítala vera bæði ósanngjarnan og óraunhæfan. „Landspítali er í rauninni mjög lítil spítali í þeim samanburði og krabbameinsdeildin hér er engin undantekning frá því. Það segir hins vegar ekkert um gæði lækninganna og læknisfræðin sem hér er stunduð stenst samanburð við það besta hvar sem er í veröldinni og hér eru starfandi frábærlega vel menntaðir og vel þjálfaðir sérfræðingar. Einn helsti kosturinn við íslenska sérfræðilækna er að þeir hafa sótt menntun sína til bestu háskólasjúkrahúsa í Evrópu og Bandaríkjunum og hér á Landspítala skapast því mjög frjósamt umhverfi þar sem þekkingin mætist og blandast. Það eru einnig sterkustu rökin fyrir því að hringrásin megi ekki rofna, ungu sérfræðingarnir verða að skila sér heim svo nýjasta þekkingin sé ávallt til staðar í bland við reynsluna og þekkinguna sem fyrir er. Í mínum huga er þetta það sem

gerir það hvað eftirsóknarverðast að starfa hér heima.“

Hann nefnir fleiri kosti við að starfa í íslenska umhverfinu. „Hér þekkjast allir og boðleiðir eru stuttar og óformlegar. Það er einfalt og fljótlegt að bera sig upp við kollegana og öll samskipti eru einfaldari og þægilegri. Það er líka allt önnur tilvera að vera starfandi læknir á stóru sjúkrahúsi erlendis þar sem félagsleg tengsl utan vinnu eru miklu grynri og stopulli heldur en hér heima. Ræturnar hér liggja einfaldlega miklu dýpra. Ég fór út einn og vildi ekki festa ráð mitt erlendis heldur hafa frjálsar hendur með að flytja heim aftur.“

Talið berst aftur að sérgreininni krabbameinslækningum og Örvar segir engan vafa í sínum huga um að þetta sé ein mest spennandi greinin í læknisfræðinni í dag. „Það er gríðarlega mikið að gerast varðandi ný lyf sem hafa verið að koma fram á seinustu árum og eiga eftir að hafa mikil áhrif. Þessi nýju lyf byggja á því að beita ónæmiskerfi líkamans sjálfs til að vinna á krabbameinsfrumum og það eru bundnar miklar vonir við rannsóknir á þessu sviði og lyfin sem eiga eftir að koma fram í viðbót við þau sem fyrir eru. Nýju lyfin eru öflugri og valda minni aukaverkunum en þó verða eldri lyfin sem gefið hafa góða raun að sjálfsögðu notuð áfram.“

Hann segir að breytingar á lífsstíl og umhverfi hafi áhrif á þróun krabbameina en það gerist þó mjög hægt og taki áratugi að kortleggja slíkt. „Það er þó alveg ljóst að með minnkandi reykingum dregur úr nýgengi lungnakrabbameina en við erum í rauninni að fást mest við þessar algengustu tegundir krabbameina í lungum, brjóstum, ristli og blöðruhálskirtli. Það er mjög erfitt að sjá fyrir hver þróunin verður en skimun fyrir ákveðnum tegundum krabbameina er tvímælalaust öflugasta forvörnin og síðan að halda upp stöðugri fræðslu um áhættuþætti eins og reykingar

„Ég hafði alltaf í huga að ég væri á leiðinni heim til Íslands eftir námið og þó væri kostur að hafa breiðari þekkingu,“ segir Örvar Gunnarsson sérfræðingur í krabbameinslækningum sem hóf störf á Landspítala í sumar.

og sólbekkjanoftkun svo eitthvað sé nefnt. Þetta er gríðarlega mikilvægt til að draga úr nýgengi krabbameina hjá yngra fólki.“

Snýst mikið um samskipti

Það er ekki óeðlilegt að spyrja sérfræðing í krabbameinslækningum sem er nýkominn heim eftir 16 ára samfelld nám í læknisfræði hvort hann hafi einhvers staðar á þeirri löngu leið fengið formlega þjálfun í samskiptum við sjúklinga og aðstandendur þeirra.

Örvar staldrar við og segir svo sposkur: „Þetta er mjög góð spurning. En í hrein-skilni sagt þá minnst ég þess ekki. En svarið við þessari spurningu að öðru leyti er tvíþætt. Krabbameinslækningar snúast að langmestu leyti um samskipti við sjúklinga. Maður er í stöðugu sambandi við sjúklinga sína og ég held að það komi af sjálfu sér að til að velja þessa sérgrein verður maður að hafa ánægju af sam-

skiptunum. Síðan er bara hver og einn eins og hann er gerður og það er ekki hægt að þykjast vera annar en maður er. Í mínum huga skiptir mestu að vera hreinskilinn, heiðarlegur og einlægur í samskiptum og þetta lærist af reynslunni. Ég er örugglega betri núna en fyrir einhverjum árum og á vonandi eftir að verða betri með aukinni reynslu. Sumir sjúklingar hafa húmor fyrir sjálfum sér og veikindum sínum á meðan aðrir eru mjög langt niðri og þurfa annars konar nálgun. Þetta er svo einstaklingsbundið að maður verður að geta lesið í andrúmsloftið og líðan sjúklinganna og ég er ekki viss um að staðlað form samskipta sé besta aðferðin.“

Önnur hlið þessa sama penings er síðan líðan læknisins sjálfs í kjölfar erfiðra tilfella og hvort þar sé nauðsynlegt að hafa einhverja leið til að losa um slíkt. „Við þessu er í rauninni sama svarið að það er mjög einstaklingsbundið hvernig brugðist er við slíku. Það sem ég nefndi áðan um

óformleg og einföld samskipti milli kollega er ein leið til að létta á sér. Við ræðum mikið saman og leitum ráða hvert hjá öðru og það er gert bæði óformlega og einnig á svokölluðum tilfellafundum þar sem einstök tilfelli eru rædd í þaula. Þetta er mjög gagnlegt og nægir í flestum tilfellum að mínu mati. Hins vegar neita ég því ekki að sumir sjúklingar leita á mann á öllum tímum sólarhringsins og það kemur fyrir að ég vakna upp um miðjar nætur og er þá að hugsa um hvernig bregðast eigi við. Enn einn möguleiki í þessu sambandi eru tengslin sem maður hefur við fyrrverandi kollega á háskólasjúkrahúsunum í Boston og Filadelfíu. Ég leita óhikað til þeirra þegar tilfelli eru flókin og mjög sérhæfð og það líður sennilega ekki sá dagur að ég sé ekki í tölvupóstsamskiptum um eitt eða fleiri tilfelli. Þetta er enn einn kosturinn við að hafa tengsl við erlenda sérfræðinga eftir sérnámið og tryggir líka sjúklingunum enn betri meðferð en ella.“